

УДК 378.018.43

**ПРОЦЕС ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ВЧИТЕЛЯ: АСПЕКТ
ВПРВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Лень Каріна

Науковий керівник: доктор історичних наук, професор Ріжняк Р.Я.

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира

Винниченка, м. Кропивницький, Україна

У статті проаналізовано процес професійного зростання вчителя, який є важливою складовою для розвитку сучасної освіти. Розглядаються різноманітні підходи до впровадження інноваційних технологій у навчальний процес, їх роль у підвищенні кваліфікації вчителів та розвитку їх професійних компетенцій. Особливу увагу приділено методам і формам використання цифрових платформ, онлайн-курсів, мультимедійних засобів, а також інструментів для дистанційного навчання. Інтеграція таких технологій сприяє не лише удосконаленню педагогічної практики, а й розвитку критичного мислення, креативності та комунікаційних навичок вчителів, що, в свою чергу, впливає на якість навчання учнів. Акцент робиться на необхідності формування у вчителів навичок самостійного навчання, адаптації до змінюваних умов освіти та постійного професійного самовдосконалення.

Ключові слова: освітня технологія, моніторинг досягнень, професійний розвиток, онлайн-курси, інклюзія, платформи для навчання, інтерактивне навчання.

**TEACHER'S PROFESSIONAL GROWTH PROCESS: ASPECT OF
IMPLEMENTING INNOVATIVE TECHNOLOGIES**

Len Karina

Academic supervisor: Doctor of Historical Sciences,

Professor Rizhnyak R.Ya.

Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Kropyvnytskyi,

Ukraine

The article analyzes the process of a teacher's professional growth, which is a crucial component for the development of modern education. Various approaches to integrating innovative technologies into the educational process, as well as their role in enhancing teachers' qualifications and developing their professional competencies, are considered. Special attention is given to methods and forms of utilizing digital platforms, online courses, multimedia tools, and distance learning resources. The integration of such technologies contributes not only to the improvement of pedagogical practices but also to the development of teachers' critical thinking, creativity, and communication skills, which, in turn, impacts the quality of student learning. Emphasis is placed on the need for teachers to cultivate skills for independent learning, adaptability to changing educational conditions, and continuous professional self-improvement.

Keywords: educational technology, achievement monitoring, professional development, online courses, inclusion, learning platforms, interactive learning.

Постановка проблеми. Використання інноваційних освітніх технологій відкриває нові можливості для підвищення якості освіти, але одночасно ставить перед педагогічною спільнотою низку викликів. Одним із основних є інтеграція сучасних технологій у процес професійного зростання вчителя, що вимагає від педагогів не тільки володіння новітніми інструментами, але й уміння адаптувати їх до специфіки своєї професійної діяльності. Вчителі не завжди мають достатній рівень технологічної підготовки для ефективного використання нових засобів навчання. Відсутність системного підходу до інтеграції технологій у професійний розвиток педагогів може призвести до нерівномірного освоєння цих інструментів, а також до низької мотивації до саморозвитку серед вчителів. Педагоги часто стикаються з труднощами в організації навчального процесу із застосуванням сучасних освітніх технологій, що потребує зміни традиційних методів підвищення кваліфікації та постійної підтримки вчителів у процесі їх професійного зростання.

Аналіз досліджень та публікацій. В останні роки значний інтерес науковців зосереджено на дослідженні та впровадженні педагогічних технологій у навчальний процес. Поняття «педагогічна технологія» стало невід'ємною частиною педагогіки (В. Беспалько [3], В. Євдокимов [4], М. Кларін [3], П. Підкасистий [4], І. Підласий [9], І. Прокопенко [8], С. Сисоєва [11]) стверджують про важливість використання педагогічних технологій для вдосконалення навчально-виховного процесу. Сучасна педагогіка пропонує різні підходи до розуміння поняття «освітня технологія». Дослідники розглядають її як загальну модель навчально-виховного процесу, або як конкретні методи і прийоми навчання, як планування процесу розвитку особистості учнів, як процес організації навчання та добору творчих завдань для нього, як план досягнення запланованих результатів, як педагогічна технологія, як принцип навчання, як модель навчання і виховання, яку раніше називали методом навчання і виховання, як модель, як галузь знань, що включає методи навчання, засоби навчання та їх прикладні теорії для досягнення освітніх цілей (І. Зязюн), як методи, прийоми і засоби навчання (В.

Паламарчук та ін.), педагогічний процес як підхід до опису (В. Юдін). Загалом, це поняття охоплює широкий спектр аспектів навчального процесу від стратегічного планування до тактичних дій вчителя.

Мета дослідження – полягає в ретельному аналізі та систематизації використання сучасних освітніх технологій та їх інтеграція в процесі професійного зростання як вчителів, так і їх учнів.

Виклад основного матеріалу (результатів) дослідження. Поняття «освітня педагогічна технологія» в науковій літературі визначається як система організаційних, методичних, психолого-педагогічних та інших засобів, що спрямовані на підвищення ефективності навчально-виховного процесу.

Крім терміну «освітні технології» у педагогічній практиці широко застосовують такі поняття як «педагогічні технології», «технології навчання», «технології виховання», «соціально-виховні технології», «технології управління», що вказує на різнобічний характер застосування технологічного підходу в освітньому процесі.

У словнику української мови тлумачення терміну «технологія» визначає як сукупність знань і відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виготовлення чого-небудь, навчальні предмети, що вивчають ці знання та відомості, способи обробки та переробки матеріалів, виготовлення продукції та методи виконання різних операцій.

С. Сисоєва розглядає «освітню технологію» як «теоретично обґрунтовану систему». Вона гарантує ефективну реалізацію освітніх цілей за рахунок оптимальних ресурсів і зусиль, а також можливість відтворення процесу вчителями.

На сьогоднішній день комп'ютери та різноманітні програми стають невід'ємною частиною освіти. Завдяки новим технологіям у різних режимах взаємодії мультимедійного контенту, такого як графіка, анімація, фотографія, відео, звук і текст, об'єднані в одне ціле, тому і навчання стає цікавішим та ефективнішим. Ці сучасні інструменти допомагають майбутнім педагогам

викладати матеріал і готуватися до занять. Відкриваються нові можливості для користувачів і може бути використано як потужний інструмент для активізації навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вчителів. Розвиток інтернету та цифрових технологій призвів до появи багатьох онлайн-технологій, які стали невід'ємною частиною модернізованого навчання. Онлайн-платформи дозволяють вчителям і учням взаємодіяти в режимі реального часу, отримувати доступ до широкого спектру навчальних матеріалів, ділитися і зберігати навчальну інформацію, створювати і спільно працювати над завданнями, а також заощаджувати час на оцінювання і перевірку прогресу студентів. Для цього почали використовувати різні онлайн-платформи: це Moodle, Zoom, Classtime, Google Classroom та Microsoft Teams. Для зворотного зв'язку ми використовуємо внутрішні віртуальні середовища, опитування та Google Forms.

Сучасний розвиток вчителя є темою досліджень: І. Зязюн, Н. Кузьміна, В. Моляко, О. Спірін. У працях А. Алексюка, С. Бачева, В. Кременя увага приділяється впровадженню в різні види професійної підготовки. В умовах інформаційного суспільства особливого значення набуває інформаційно-комунікаційна компетентність (ІКК) педагогів. ІКТ-компетентність є ключовим питанням у підготовці вчителів, яка підвищує ефективність викладання з учнями, а майбутні вчителі можуть підвищити ефективність викладання з використанням ІКТ та проєктного навчання.

Важливим напрямком діяльності держави є моніторинг інноваційної діяльності, а також систематичний збір, обробка та аналіз інформації про хід інноваційного процесу, практичні результати державних заходів щодо стимулювання та регулювання інноваційної діяльності в країні, результати реалізації пріоритетних напрямків інноваційної діяльності [6]. Однією з тенденцій сучасної освіти є індивідуалізація (система взаємодії учасників навчання, при якій індивідуальні особливості кожного учня або студента використовуються максимально повно і ефективно) і персоналізація навчання (система взаємодії учасників, що дозволяє учням набувати соціально важливі,

унікальні, індивідуальні характеристики і якості і ефективно виконувати соціальні ролі). Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє успішно здійснювати індивідуалізацію і персоналізоване навчання, а використання технологій штучного інтелекту дозволяє вирішити проблему персоналізації.

Освітня реформа в Україні триває і набирає все більших обертів. Однією з рушійних сил реформи освіти є вчителі. Нові школи потребують нових вчителів, які можуть стати провідниками змін. Креативні та відповідальні вчителі, які постійно працюють над собою. Застосування дистанційних технологій вимагає постійного професійного розвитку вчителів. Використовуючи масові відкриті онлайн-курси, електронні підручники, електронні енциклопедії, бібліотеки та медіатеки з відеоуроками, викладачі можуть організувати дослідницьку роботу своїх здобувачів освіти, розширювати можливості для додавання цікавого та корисного навчального контенту, а також заохотити викладачів до створення власних персональних навчальних середовищ та електронних навчальних ресурсів.

Основними складовими цифрової компетентності включає інформаційну грамотність, комунікацію, цифрову етику та кібербезпеку, а також вміння вирішувати технічні проблеми. Ця компетентність є важливою в сучасному світі, оскільки цифрові інструменти надають вчителям доступ до широкого спектру навчальних ресурсів, що сприяє створенню різноманітних та цікавих уроків. Але першим кроком у навчанні цифровим навичкам є формування уявлення про різні типи інформаційних джерел. Учні мають розуміти, що не вся інформація в інтернеті є достовірною. Важливо навчити їх розпізнавати авторитетні джерела, такі як наукові статті, офіційні організації та перевірені медіа. Далі, слід зосередитися на вмінні критично оцінювати інформацію. Учні повинні навчитися перевіряти факти, порівнювати різні точки зору і аналізувати контекст. Це допоможе їм уникнути впливу маніпуляцій та дезінформації. Під час навчання можна використовувати практичні приклади, пропонуючи учням проаналізувати новини, рекламні матеріали чи навіть

пости в соціальних мережах. Цей процес розвиває у них критичне мислення, що є важливим елементом інформаційної грамотності.

Моніторинг успішності учнів – це як компас для вчителя. Він допомагає визначати напрямок руху, передбачає систематичне спостереження та своєчасно корегувати прогрес учнів. Завдяки моніторингу отримується інформація про те, наскільки успішно здобувачі освіти опановують матеріал, виявляються позитивні і негативні тенденції у роботі вчителя, ефективності застосованих методик і технологій навчання, визначаються чинники, що впливають на зростання або зниження рівня досягнень учнів [12].

Одним з найбільших досягнень у галузі освіти стало використання технологій для сприяння інклюзивності та доступності навчання. Інклюзивне навчання передбачає створення умов, за яких всі учні, незалежно від своїх індивідуальних особливостей, можуть отримувати якісну освіту та активно брати участь у навчальному процесі. Для ефективного впровадження таких технологій важливо враховувати технічні можливості, а також потреби та особливості кожного учня. Тож основним завданням є не тільки впровадження інноваційних рішень, але й забезпечення їх доступності та адаптованості до різних навчальних потреб. Тому виникає необхідність у комплексному підході, який охоплює технологічні, педагогічні та соціальні аспекти.

Не менш ґрунтовним є соціально-емоційні аспекти адаптованого навчання. Створення підтримуючого середовища, в якому учні з особливими потребами відчують себе в безпеці та прийнятими, є важливим. Педагоги можуть використовувати групові роботи, парні завдання та навчання у малих групах, щоб учні мали можливість взаємодіяти один з одним, ділитися досвідом і підтримувати один одного. Це покращує соціальні навички та сприяє формуванню позитивної самооцінки. Таким чином, технології стають важливим інструментом у створенні інклюзивної та сприятливого освітнього середовища, де кожен може реалізувати свій потенціал.

Основною ціллю підготовки майбутніх вчителів є і створення інклюзивного та доступного навчального середовища. Використання сучасних

технологій може значно полегшити цей процес. Зокрема, адаптація навчальних матеріалів для учнів з особливими потребами, забезпечення доступу до різноманітних форм навчання та створення умов для активної участі всіх учнів в освітньому процесі. Це сприяє розвитку інклюзивності й формує в учнів повагу до різноманітності, що є важливим аспектом сучасної освіти.

Висновки та перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження. Інтеграція сучасних освітніх технологій у процес професійного розвитку вчителів є важливим і необхідним кроком для підвищення ефективності освіти в умовах цифрового суспільства. Використання новітніх технологій дає вчителям можливість постійно оновлювати свої знання та навички, вдосконалювати педагогічні практики, а також адаптувати навчальний процес до потреб сучасних учнів. Важливими є дослідження соціальних і етичних аспектів використання технологій у педагогічній діяльності. Це включає в себе питання захисту персональних даних, етики онлайн-навчання, а також впливу цифрових технологій на соціалізацію учнів. Врахування цих аспектів допоможе створити здорове і безпечне цифрове середовище для всіх учасників освітнього процесу.

Таким чином, інтеграція сучасних технологій у професійний розвиток вчителів є багатогранним процесом, що потребує комплексного підходу, постійного моніторингу та вдосконалення. Подальші дослідження повинні зосередитися на пошуку оптимальних шляхів впровадження технологій, які відповідають потребам та реаліям освітніх установ, а також на розвитку системи підтримки педагогів у їхньому професійному зростанні.

Список використаної літератури

1. Антоненко В. М. Сучасні інформаційні системи і технології : навчальний посібник / В. М. Антоненко, Ю. В. Ратушна. – Київ : КСМГІ, 2005. – 131 с.
2. Буркова Л. Технології в освіті / Л. Буркова // Рідна школа. – 2001. – № 2. – С. 18–19.
3. Використання технології віртуальної реальності в освіті. [Електронний ресурс] //ePrints ЗНУ. – 2017. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/25773/1/%D0%9A%D1%83%D1%85%D1%82%D1%8E%D0%BA%20%D0%92.%D0%9E.pdf>.
4. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н.П. Наволокова. Харків. 2009. 176 с.
5. Задніпрянець І.І. Сучасні освітні технології у викладанні фізики. Київ. 2011. 128 с.
6. Закон України “Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні” від 16 січня 2003 р. № 433 -IV.
7. Кадемія М.Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: термінологічний словник. – Л.: Вид-во “СПОЛОМ”, 2009. – 260 с.
8. Прокопенко І.Ф. Педагогічні технології: навч. посібник. Харків. 2005. 224 с.
9. Підласий І. Педагогічні інновації. Рідна школа. 1998. № 12. С. 3-17.
10. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 21.03.1991 №875-XII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>. (дата звернення: 29.04.2024).
11. Сисоєва С.О. Проблеми неперервної професійної освіти: тезаурус наукового дослідження. Київ. 2010. 362 с.
12. Ярова О. Тенденції розвитку початкової освіти в країнах Європейського Союзу (кінець ХХ – початок ХХІ ст.): монографія / О. Ярова. – Київ, 2018. – 434 с.

Відомості про автора:

Лень Каріна Олексіївна – студентка II курсу магістратури факультету математики, природничих наук та технологій Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка, тел. +380660932518, e-mail: karinaaalen75@gmail.com.